

Valtioneuvos Riitta Uosukainen Valtionhotellissa 16.7.2016

Arvoisat Uosukaiset ja heidän ystävänsä,

Tervetuloa Imatralle ja Etelä-Karjalaan. Olen iloinen, että olette saapuneet ns. kanta-alueelle muistamaan, että Karjalaa on myös alueena Suomen rajojen sisällä. Karjalaisuuden toki kaikki tietävät ja tunnistavat, mutta että vaikka Kannaksen pitäjistä vain nimet ja ihmiset ovat jäljellä, on myös karjalaista maaperää niin Pohjois- kuin täällä Etelä-Karjalassa. Oma synnyinpaikkani Jääsken Ensossa on täältä Valtionhotellista noin kymmenen kilometrin päässä. Välissä on raja, edelleen maailmojen raja.

Uosukainen ei ole mikään yleinen sukunimi. Suomalaisen sukunimikartaston II osassa, joka käsittää karjalaiset sukunimet, Uosukaisia on kirjattu 21 nimenhaltijaruokakuntaa radiolupa-aineistossa (huom. tutkimusajankohta, radioluvat) ja nimenhaltijoita siirtokarjalaisessa aineistossa 61 ruokakuntaa. Kartalla nimikeskittymiä ovat esim. tämä Imatran seutu, Lounais-Suomi, pääkaupunkiseutu ja Häme.

Aikaansaapaa ja vuorovaikutteista väkeä Uosukaiset ovat. Sukua on tutkittu, tuloksia on julkaistu ja uusia on tulossa. Olennaista on yhteenkuuluvuuden tunne, joka on vetänyt tänne entisten aikojen ykkösmatkailukohteeseen tällä kertaa. Suomenlinna on vielä rakkaassa muistissa. Toimin seitsemisen vuotta Karjalan Liiton varapuheenjohtajana Johannes Virolaisen puheenjohtaja-aikana. Tuolloin usein kysyttiin, elääkö karjalaisuus, kestäkö evakkokarjalaisuuden side, kun muuttamaan konkreettisesti lähteneet siirtyvät tuonilmaisiiin. Vastasin silloin, että pitäjaseurojen ja sukuseurojen toiminta jatkuu, ja karjalaisuus säilyy erikoisena ihmislaatuna ja kulttuurina.

Olin oikeassa. Ennustamisajasta on neljännesvuosisata, ja sukuseurojen ja pitäjaseurojen toiminta vain kiihtyy. Asiaa edistävät uudet välineet, Internet, facebook-ryhmät, dna-tutkimukset ja muu moderni. 3. heinäkuuta olin erittäin vireästi elävässä Valkjärven pitäjaseurassa, joka kokoontui Karjala-talossa Helsingissä, ja nyt ollaan Uosukaisten sukuseuran kokoontumisessa, Kannaksen poikia ja tyttöjä koolla Vuoksen varrella.

Oma kokemukseni Uosukaisista on alkanut jo 1950-luvulta, olemmehan mieheni kanssa luokka- ja ylioppilastovereita. Yleinen ja julkinen valkjärveläisyys, konkreettinen kosketus ventovieraitten kesken, osuu 1970-luvun alkupuolelle. Olimme, mieheni ja minä, Ateenan lentoasemalla. Muita suomalaisia oli meitä hieman vanhempi sairaanhoitajatar, joka lähestyi meitä ja matkalaukkujamme ja luki nimilapun. "Päivää, ootteks työ Valkjärve Uosukaisii. Mie oon Muolaa Himasii, ja myö taijetaa olla sukkuu." No keskustelu mieheni kanssa tuottikin kohtuullisen nopsasti tuloksen: etäisiä sukulaisia ollaan ja tutuiksi tultiin pikavauhtia.

Miten monet kymmenet kerrat sen jälkeen olemme sukuselvityksiä Kannaksen pitäjäläisten kanssa tehneetkään! Maailma ja sukututkimus ovat kehittyneet uskomattomasti. Internet auttaa jos jollakin tavalla läheisyyden ja tuttuuden hankkeissa, vaikka olenkin elävältä kohtaamisen kannattaja periaatteessa ja käytännössä. Valkjärvi, Uusikirkko, Vuoksela, Uosukalan koulupiiri ja niihin liittyvät selvitykset yhtäältä ja Jääsken Vainikat, vieläpä Henttoset, puhumattakaan äitini laajasti tutkitusta pohjalaisesta Hällströmin suvusta toisaalta, tarjoavat aineistoa. 1990-luvusta alkaen kaikki sukuseurat ovat aktivoituneet. Äitini tuotiin vauvana Kannakselle hänen jäätyään äidistään orvoksi. Hänellä oli hyvinkin karjalainen identiteetti, mutta kyllä pohjalainen nyrkiniskukin osasi tömähtää. Kun sittemmin matkanteon helpotuttua äitiäkin houkuteltiin vaikkapa Viipuriin tai Ensoon, äiti

sanoi: "Mie oon tult sielt kaks kertaa nii nopeest, et minnuu ei saa sinne millää!" Eikä saatu.

Valkjärven historia Uudenkaupungin rauhan (1721) ja Haminan rauhan (1743) jälkeen ei ollut ruusuilla tanssimista. Armoton venäläinen sortovalta soitti ruoskaansa lahjoitustalonpoikien selässä. Vielä keisarin manifesti 1836 riisti talonpojilta oikeuden isiltä perittyihin maihin. Lamput saivat perintökirjat vasta vuonna 1902 Vuonna 1889 väkiluku oli 6160.

Viipurin läänin kalenteri vuodelta 1893 kertoo, ettei maanviljelys ollut vielä Valkjärvellä päässyt vauhtiin historiallisista syistä. "Väestö elättää itsensä pääosin käsiteollisuudella. Se onkin sangen edistynyt, etenkin miesten. 'Walkjärven kärret ja reet' ovat saavuttaneet keveytensä ja sievän tekonsa vuoksi yleisen maineen. Rahvas, varsinkin miesväki, on ko'okasta, luonteeltaan rivakas ja toimelias. Näölleen keskolaista, enempi kauneuteen vivahtavaa. Vanhanaikainen puku on vielä käytännössä. Vaimoilla punahelmaiset hameet, nuorilla naisilla kirjava vaatetus. Sivistysolot takapajulla."

Naapuripitäjäläiset haukkuivat valkjärveläisiä kellovarkaiksi, lehmänkengittäjiksi, piulaisiksi, reentekijöiksi ja rukkanvarkaiksi. Näistä nimityksistä on tietoja jo 1890-luvulta ja niitä on tunnettu vielä 1960-luvulla.

Hyvät sukulaiset, tällaisesta joukosta on kasvettu. Köllit eli haukkumanimet olivat varsin huikeita, mutta nykyään somessa kiusaaminen ja vihapuheet ovat samaa lajia. Ei mitään uutta auringon alla.

Sukuseuroihin bongataan uusia ihmisiä, etenkin nuoria. Olen löytänyt eduskunnan lehteriltä nuorisoparlamenttia seuraamasta upean uuden Uosukaisen, Lahdesta Helsinkiin siirtyneen Kimi Uosukaisen, joka tuli esittäytymään. Hän on alle kaksikymppinen, Nuorisovaltuustojen liiton puheenjohtaja, meripartiolainen ja partioneuvos, lapsiasiainvaltuutetun neuvonantaja ja niin edelleen. Hänen mukaansa on aina oltava kaikessa tulevaisuus mukana, vaikuttaminen luo osallisuutta ja yhteenkuuluvuutta, matalan kynnyksen osallistumisoikeudet ja -mahdollisuudet estävät radikalisoitumista ja osallistuminen estää syrjäytymistä. Näin kirjoittaa netissä Kimi Uosukainen.

Taidatkos sen selvemmin sanoa?

Tällaisia vesoja on Uosukaisten sukupuussa. Bongaaminen jatkuu.

Tervetuloa Imatralle, Uosukaiset.

Riitta Uosukainen
Valtioneuvos
Miniä